



ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Květen 2004

Ročník XIV

Číslo 5

ČASOPIS SE TISKNE NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

OBSAH

Rozhovor měsíce

Nesmíme vycházet ze špatných premis 1

Na aktuální téma

Česká republika a Evropská
agentura pro životní prostředí 4
Musíme více hledět do budoucnosti 6

Aktuality

Sněmovna přijala mezinárodní zakotvení
práv občanů v oblasti životního prostředí 7
Natura 2000 i v České republice 8
Mezinárodní seminář ke smlouvám
o problematice chemických látek
a nebezpečných odpadů 8
Státní energetická koncepce neruší
limity těžby uhlí 9
Konference o správních strukturách
v oblasti životního prostředí v ČR,
Rakousku a Německu 9
Zvýšení sazby DPH ovlivní náklady
akcí podporovaných SFŽP 9
Brána k informacím o EU je už i v češtině 10
Národní park Šumava má nového
tiskového mluvčího 10

Příloha

Závěrečná zpráva o rozdělení finančních
prostředků na projekty nestátních neziskových
organizací pro rok 2004 I - XII

Evropská unie

Informace o zasedání Rady EU
pro životní prostředí v Bruselu 11

Informujeme

Projekt UNEP/GEF Opatření k zajištění
biologické bezpečnosti v ČR 14
Český hydrometeorologický ústav
slavil 50. výročí 16
Informace o 6. plenárním zasedání Mezinárodní
komise pro ochranu Odry před znečištěním ... 17
Informace o 6. zasedání Mezinárodní
komise pro ochranu Dunaje 18

Jak to vidí

Parlament se ekologickými
organizacemi hemží 19
Eco City 2004 20



V březnu navštívila Českou republiku výkonná ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí Jacqueline McGlade. K článkům na str. 4 a 6.

Foto J. Plamínková

Nesmíme vycházet ze špatných premis

Rozhovor Jany Plamínkové s prof. RNDr. Bedřichem Moldanem, CSc., ředitelem Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy

Byl jste prvním českým ministrem životního prostředí, dával jste se svým týmem dohromady základy české environmentální legislativy. Dnes je tato legislativa už téměř kompletní. Mohl byste zhodnotit její slabiny i silné stránky?

Jestli jsem v životě na něco hrdý, tak jsou to počátky fungování MŽP, kdy se podařilo prostřednictvím legislativního rámce vybudovat celý systém ochrany životního prostředí, který dodnes bez velkých změn funguje. Mezi politováníhodné drobnější změny patří fakt, že MŽP postupem času přišlo o některé své kompetence. Jedna zásadní chyba se ale stala: vedení ideou nestarat se o hospodářské činnosti jsme rozdělili péči o vodu na dvě části, přičemž jednu část dostalo na starost Ministerstvo zemědělství. Ukázalo se, že dělit tuto kompetenci nebylo šťastné. Tenkrát bylo možné, aby celá voda zůstala na MŽP, ale já jsem to nechtěl, protože hospodářské činnosti spojené s vodou byly počátkem 90. let velmi výrazné a předpokládal jsem, že dojde k rozsáhlejší privatizaci a ke zmírnění vedoucí role centrálního orgánu. Byla to špatná kalkulace.



Jinak ale myslím, že se vše docela povedlo, včetně vytvoření inspekce, Státního fondu životního prostředí i dalších orgánů. Některé věci se nedotáhly do konce, např. informační základna, která je pořád předmětem diskusí.

V legislativě ale vidím dosti základní problém v tom, že zejména v souvislosti s vyjednáváním vstupu do Evropské unie bylo přijato v rychlém sledu velké množství zákonů, které nejsou navzájem plně propojeny a sladěny. Tady vidím velký úkol pro další fázi legislativy. Vzhledem k tomu, že byl konečně schválen zákon o Natuře 2000, tak už v naší legislativě nejsou zásadní bílá místa, jenže legislativa je příliš komplikovaná, příliš rozvětvená. Pevně doufám, že MŽP bude pokračovat v projektu kodexu životního prostředí, který jsem vždy považoval za velmi důležitý a kterému bývalý ministr Kužvar bohužel nepřál. Doufám, že nakonec vznikne komplexní zákon a že se podaří sjednotit postupy v různých složkách a různých oblastech životního prostředí. Pak už by nemělo docházet k věčným sporům, které známe z jednotlivých známých kauz, jako je obchvat Plzně a podobně. Tam se spousta lidí schovává za zájmy životního prostředí, ale přitom jsou za tím zájmy různých lobbyistických skupin. Navíc se ani neschovávají za ekologické paragrafy, ale za různá pochybení, která udělali úředníci na různých stupních právě proto, že zákony jsou strašně komplikované.

Ekologové jsou většinou orientováni spíš levicově. Vy sám sebe ale označujete za pravicového ekologa. Mohl byste říci, jak svůj přístup k životnímu prostředí cítíte?

Sám sebe cítím trochu jako výjimku, ale já jsem opravdu hluboce přesvědčen o tom, že k řešení ekologických problémů je konzervativní přístup ve skutečnosti vhodnější a má do budoucnosti větší perspektivu a možnosti uplatnění. Důvod je velmi jednoduchý: jsem přesvědčen o tom, že ochrana životního prostředí je trvale úspěšná jen tehdy, když ji lidé v jakémkoli postavení a jakékoli funkci vezmou jako věc své vlastní volby. Dokud se svobodně nerozhodnou, že je dobré chránit své životní prostředí, chránit přírodu, tak všechna opatření ve formě různých zákonů, zákazů, nařízení nejsou trvale přínosná. Faktor svobodné lidské volby je naprosto klíčový, a to je podstata konzervativního přístupu.

Zákazy a příkazy jsou v jisté fázi a jisté historické situaci nutné – když třeba průmysl vypouští nějaké nebezpečné škodliviny, tak je třeba ho donutit, aby přestal. Zpočátku prská, zlobí se, ale nakonec je schopen se přizpůsobit; takových případů jsme zažili hodně. Ale je to spíš přechodná záležitost, trvale se lidé musí rozhodnout, zda to je či není dobré. Přirovnal bych to k obecné morálce. Jestliže se lidé rozhodnou, že vraždit je špatné, tak se to zakotví v zákonech a na dodržování dbá policie. Ale kdyby byli lidé přesvědčeni, že taková věc není špatná, tak policie ani zákony nepomohou. Vidíme, jak neúčinná jsou

dnes dopravní omezení a příkazy, protože je řidiči nepovažují za svou věc. Důležitá je veřejná diskuse, informace, indikátory, které ukazují důsledky lidské činnosti. Lidé musí sami vidět, jaké následky jejich činnost má. A druhý příklad: v současné době probíhá diskuse o potrtech. Zřejmě v současné době a současné situaci není řešením potraty zakázat. Nicméně pozoruji významný posun: dnes nikdo nepochybuje o tom, že potraty jsou zásadně špatné a že by jich mělo být co nejméně, resp. neměly by být vůbec. To už je dnes přijatá norma, ale před několika lety tomu tak nebylo. A to je vynikající posun k lepšímu. Ukazuje se, že veřejná diskuse, osvěta a vzdělání má na lidi velký vliv. Musí se jim ukázat důsledek jejich činu, pak se sami svobodně rozhodnou.

Pozorujete nějaké trendy ve vztahu soukromého sektoru k životnímu prostředí? Už z několika míst jsem slyšela, že zvláště mladší manažeři firem na životní prostředí „slyší“, že se vztah podnikatelů k životnímu prostředí změnil.

Ano, to se změnilo velmi radikálně a jde o velmi pozitivní trend, který opět souzní s konzervativním přístupem. A jsem přesvědčen, že v zemi jako je Česká republika tento trend podnikatelům dochází daleko víc než vládě. Když řeknete na vládě „udržitelný rozvoj“, tak málokdo chápe, o čem jde. Podnikatelé to ale chápou velmi dobře. A zejména jsou vepředu velké nadnárodní firmy, protože mají dostatek zdrojů a kontaktů na to, aby byly plně v obraze. Firmy jako Shell nebo BP dbají nejen na „zelený image“, což může být jistý „greenwashing“ neboli malování na zeleno, ale opravdu to myslí vážně. A když někdo říká, že ropné společnosti brání rozvoji třeba solární energetiky, tak myslím, že je to přesně naopak. Největším výrobcem solární energetiky je divize BP. Jsem přesvědčen, že v tom čuchají velký kšeft. A byli by blázni, kdyby se mu chtěli bránit, protože by ztratili výhodu v boji s konkurencí. Jednoznačné tendence vidíme i na programech podporovaných současnou americkou administrativou, která rozhodně nevyvíká ekologickým myšlením. Některé programy mohou být kontroverzní, třeba vodíková ekonomie, vodíková auta apod. Někdo to může označit jen za propagaci velkých firem. Ve skutečnosti to ale má velký pozitivní efekt. Ono je možné pohrdavě říci „no ale těm podnikům jde jen o byznys“. Jistě že jim jde o byznys, kvůli tomu jsou to podniky. Kdyby jim nešlo o zisk, šli by jejich vlastníci do neziskových organizací nebo veřejných knihoven a nedělali by podnikatele. Vědí ale velmi dobře, že když nebudou dbát na nejrůznější ekologické principy a pečlivě dodržovat ekologické zákony, tak jim zisk unikne. Proto se mluví o ekologické a sociální odpovědnosti podniků, a to je správně.

Příklad: když si vezmete mezinárodní úmluvy o životním prostředí, tak každý student ví, že nejspěšnější z nich je Smlouva o ochraně ozonové vrstvy a Montrealský protokol. Na grafech je vidět, že látky, které ničí ozonovou vrstvu, postupně mizí. Časem se ozonová vrstva pravděpodobně vylepší a my se zbavíme tohoto velmi vážného, téměř smrtelného nebezpečí. Zkrátka, je to světová „success story“. Ale podívejme se na začátky. Lidé z koncernu DuPont uznali, že s freony něco není v pořádku, když to vědci pořád

říkají, vyvinuli jejich náhražky a ve spojení s americkými diplomaty prosadili Montrealský protokol.

Jenže právě koncern DuPont ze začátku výsledky vědců silně zpochybňoval...

Ano, ale pak se stal jedním z organizátorů úspěchu mezinárodních smluv, protože v jistém okamžiku pochopil, že to není proti jeho zájmům. Zkrátka se tu podařilo sladit ziskuchtivost podnikatelů s dobrou věcí.

Proč se ale podobná „success story“ nedaří jinde, třeba u Kjótského protokolu? Ten je v současné době prakticky mrtvý, protože ho nepodpořilo ani Rusko, ani USA...

To je pravda. Tady hraje roli fakt, že snížit emise skleníkových plynů je o několik řádů náročnější a vyžaduje to obrovské investice. Navíc spousta lidí ani nevěří, že obnovitelné zdroje dokážou ropu a fosilní zdroje nahradit. Ani vědci nejsou zajedno. Nikoli ve změně klimatu, tam už je shoda jasná. Není ale jasný způsob, jak tomu bránit. Mnoho lidí tvrdí, že i kdyby byl Kjótský protokol přijat, tak je to jen malý krůček a na mnoho let. Měli bychom se podle nich smířit s tím, že tu změna klimatu je, a vymyslet adaptační mechanismy – přesídlit lidi, změnit zemědělství apod. Osobně myslím, že Kjótský protokol by měl být dodržen, protože jde o určitý signál, že to myslíme vážně. A takový signál zatím vydán nebyl. V poslední době se ostatně zdá, že závazky z Kjóta nedodrží ani Evropská unie, a to je špatné.

Evropa ale zachází s energiemi mnohem šetrněji než USA, kde se jimi opravdu strašlivě plýtvá. Snížit emise skleníkových plynů by pro ně přece neměl být takový problém!

Neměl. Když v USA začal v roce 1973 první ropný šok, zvýšila se výrazně energetická efektivita, ale pořád je tam spotřeba velmi vysoká. Jedním z největších odběratelů elektřiny je přitom klimatizace. Pevně doufám, že v průběhu několika málo desetiletí se lidé budou dívat na klimatizaci jako na inženýrské absurdum – v situaci, kdy máme přebytek sluneční energie, nacpeme do systému další energii, abychom se přebytku zbavili... To je opravdu absurdní. Energie se dá využít tak, abychom zůstali v rozumné teplotě a příjemném prostředí, ale zatím to asi nikoho z inženýrů nenapadlo. Inženýrský přístup k celému problému není podle mě správný a bude muset dojít k určitému obratu. Ostatně celá průmyslová civilizace je založena na takovém „silovém“ přístupu.

Když už mluvím o klimatizaci, tak uvedu příklad z íránského tradičního domu. V Íránu je přes den vedro a v noci se značně ochladí. V tradiční architektuře dokázali Íránci využít pomoci velmi jednoduchých opatření rozdílů mezi dnem a nocí – třeba pomocí odpařování vody z velkých hliněných nádob, nebo orientací jednotlivých stěn a důmyslným vytvářením průvanu v domě. Rafinovaným využitím zcela jednoduchých věcí dosahovali toho, že v domech bylo přes den příjemně, i když kolem je rozpálená poušť. Jenže mnohé z těchto postupů se opustily a zapomněly. Není jisté problém vytvořit v domě chládek, když do něj nacpeme pár kilowatthodin energie navíc, ale jde to i jinak.

Amory Lovins to ostatně už v roce 1967 ukázal ve své knize *Soft Energy Path*. Na konci knihy měl tabulku, kde ukazoval, jaké jsou předpovědi spotřeby energie (elektřiny i primárních zdrojů) z různých zdrojů – vládních agentur, velkých společností. Všechny ty předpovědi se v průběhu let snižovaly. V 50. a na začátku 60. let panovaly představy, jak půjde spotřeba šíleně nahoru, ale to se nesplnilo. U nás se ale v energetické koncepci pořád předpokládá růst, což je nesmysl. Že to bez energie nepůjde, každý chápe, ale že růst HDP musí být provázen růstem energetické spotřeby, to se u nás pořád bere za samozřejmé.

Ano, zástupci MPO neustále opakují, že bez růstu spotřeby především elektřiny to u nás nepůjde...

Myslím, že se hluboce mýlí. Elektřina u nás jistě půjde ještě nějakou dobu nahoru, ale všichni víme, že se využívá neohospodárně – počínaje osvětlením a konče už zmíněnou klimatizací.

Jak se vám v této souvislosti líbí scénáře energetické politiky z dílny MPO?

Myslím, že vycházejí ze špatných premis, tedy že energie bude potřeba stále více. Jestliže diskuse o energetice začne diskusí o zdrojích, pak začala ze špatné strany. Má se začít diskusí o účinné spotřebě energie. A je potřeba vzít do úvahy fakt, že máme stále o několik desítek procent vyšší spotřebu energie na jednotku HDP než je průměr v EU. Z toho by se mělo vycházet, a ne začít přemýšlením, zda zdroj umístíme tady nebo tamhle a zda bude víc plynu nebo neplynu. Podívejme se, k čemu energii potřebujeme, a snažme se hlavně snižovat energetickou intenzitu.

Ve svých úvahách kladete velký důraz na ekoefektivní technologie. Myslíte, že nás mohou tyto technologie dovést na cestu trvale udržitelného rozvoje?

Samotné zcela určitě nikoli. Žádná ekoefektivní technologie neochrání řekněme přírodu, tam je potřeba, aby ji lidé chtěli chránit. Ale nejen že Pražáci budou chránit Boubín, musí to chtít především lidé, kteří tam bydlí. Musí pochopit, že mají za domem něco zvláštního a že se to dá i zpeněžit – třeba tím, že tam budou Pražákům prodávat vstupenky nebo tam postaví drahou hospodu.

Ekoefektivní technologie – pojaté v dostatečně širokém smyslu – ale svůj smysl určitě mají. Podíváme-li se za formulace zákona o integrované prevenci znečištění, zjistíme, že se tam hovoří nikoli o technologiích, ale o technikách. To je obecnější pojem, který zahrnuje širší komplex činností, včetně minimalizace dopravy, minimalizaci využití ploch třeba na sklady. Dnes je velká tendence navrhovat výrobky už s ohledem na to, že jednou doslouží – jsou tady pojmy jako „life cycle analysis“ (analýza životního cyklu) a „from the cradle to the grave“ (od kolébky do hrobu). To vše se už dnes prosazuje a dobře funguje. Ale není to jediné.

Děkuji za rozhovor.

(psáno pro internetový server www.tzb-info.cz; kráceno)

Česká republika a Evropská agentura pro životní prostředí

Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency, EEA) byla založena dne 7. 4. 1990 Nařízením Rady ES č. 1210/90, fakticky však funguje od roku 1994. Jejím sídlem je Kodaň. Současnými členy jsou kromě států EU a nově přistupujících členů a kandidátských zemí také Island, Lichtenštejnsko a Norsko, dohromady má EEA 31 členů. Česká republika spolupracuje s EEA již od roku 1993, převážně v oblasti informačních systémů. Plnohodnotným členem EEA je podobně jako dalších devět nově přistupujících členů EU od 1. 1. 2002 na základě smlouvy o účasti ČR v EEA a v EIONET z 28. června 2001 (č. 14/2002 Sb. m.s.).

Činnost EEA

Cílem EEA je včasné poskytování relevantních, spolehlivých a v evropském měřítku srovnatelných informací za účelem podpory udržitelného rozvoje a zlepšení stavu životního prostředí, přijímání nezbytných opatření na ochranu životního prostředí, zajišťování dobré informovanosti veřejnosti o stavu životního prostředí a doporučování vhodných technických a vědeckých řešení. Prostředkem pro sběr, monitorování a rozbor dat zaměřených na kvalitu životního prostředí je Evropská informační a pozorovací síť – EIONET.

Práci agentury řídí Řídicí výbor (Management Board), kde je Česká republika zastoupena od 1. listopadu 2003 náměstkem ministra pro životní prostředí – ředitelem sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomášem Novotným. Jeho alternátem je JUDr. Jiří Hlaváček, ředitel odboru Evropské unie MŽP. Předsedou Řídicího výboru je od 1. ledna 2004 generální ředitel Švédské agentury životního prostředí Lars-Erik Liljelund, místopředsedy generální ředitel pro mezinárodní spolupráci Spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti reaktorů SRN Hendrik Vygen a státní tajemník pro evropské záležitosti a mezinárodní vztahy Ministerstva životního prostředí, územního plánování a energetiky Slovinska Marko Slokar.

Poradním orgánem EEA je Vědecký výbor (Scientific Committee), kterému předsedá od roku 2002 zástupce ČR prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

Hlavními tematickými oblastmi, na které se působení EEA zaměřuje, je změna klimatu, biodiverzita, ochrana lidského zdraví a kvality života a udržitelné využívání a nakládání s přírodními zdroji a odpady.

Mezi priority EEA vytyčené ve strategii pro období let 2004 – 2008 patří:

- zefektivnění předávání informací v rámci informačních systémů
- boj proti změně klimatu
- boj proti ztrátě biodiverzity
- ochrana zdraví člověka a kvality života (chemické látky, kvalita vod, mořské prostředí, kvalita ovzduší, městské prostředí a hluk, přírodní rizika)
- udržitelné využívání přírodních zdrojů a nakládání s odpady
- vnější spolupráce
- podpora udržitelného rozvoje (analýza efektivity politik)

EEA si klade za cíl zlepšení výměny informací především prostřednictvím sítě EIONET. Činnost Agentury

se zaměřuje také na efektivnější a hlubší spolupráci s expertními organizacemi jednotlivých členských států (především prostřednictvím sítě národních referenčních středisek a Evropských tematických center). V ČR se tato spolupráce týká především Českého ekologického ústavu, České geologické služby, Českého hydrometeorologického ústavu, Výzkumného ústavu vodohospodářského, České inspekce životního prostředí, Agentury ochrany přírody a krajiny, Správy chráněných krajinných oblastí a Výzkumného ústavu pro krajinu a okrasné zahradnictví. Cílem spolupráce je lepší monitorování stavu životního prostředí v nových členských zemích.

Kromě hlavní činnosti, podávání informací o stavu životního prostředí ve státech, které se podílejí na činnosti EEA, byly v rámci strategie vytyčeny dva nové cíle, a to podpora integrace zemí přistupujících do EU a hodnocení dopadů rozšíření Společenství na stav životního prostředí, hodnocení efektivity, dopadů a přínosů politiky životního prostředí prováděné na komunitární úrovni.

Na činnosti EEA jsou kladeny stále větší nároky především ze strany institucí EU, zvláště Evropské komise, a členských států. Její působnost se tudíž posouvá od pouhého poskytování informací a navrhování technických opatření k posuzování efektivity environmentální politiky a sektorálních politik s ní souvisejících a k navrhování případných nových opatření.

S tím souvisí i nároky EEA na zvýšení vlastního rozpočtu – pro rok 2004 dosáhl plánovaný rozpočet souhrnné výše 31,114 mil. €, ze kterých je 27,2 mil. € přímým příspěvkem z komunitárního rozpočtu, 3,333 mil. € jsou plánované příspěvky od budoucích nových členů EEA, ale zatím nečlenů EU, Bulharska, Rumunska a Turecka, a částka 0,579 mil. € jako příspěvek od zemí EFTA.

ČR v EEA

Od počátku spolupráce ČR s EEA je praktickou koordinací vztahů s EEA pověřen Český ekologický ústav, který má úlohu tzv. národního koordinačního místa (National Focal Point), jehož ředitelem a tak i národním koordinátorem ČR ve vztahu k EEA je od 1. ledna 2004 Ing. Erik Geuss.

Česká republika se oficiálně stala členem EEA dne 1. ledna 2004, vzájemná spolupráce ovšem probíhá již od roku 1993, a to na základě programu mnohonárodní spolupráce Phare, zaměřeného na životní prostředí.

Od data svého vstupu do EU přestane Česká republika platit členské příspěvky EEA (v roce 2003 přes 15,5 mil. Kč), které začnou být místo toho hrazeny z ústředního rozpočtu EU. Současným největ-

ším problémem v oblasti rozpočtu, který Agentura musí řešit, se týká poměru úkolů, které má EEA plnit, a množství přidělených financí, které nekoresponduje s nároky kladenými na EEA. Výdajová stránka rozpočtu je plánována podle Strategického plánu pro rok 2004 – na aktivity EEA připadá 14,612 mil. €, 16,5 mil. € pokrývá administrativní výdaje.

Návštěva prof. McGlade v Praze dne 18. března 2004

Prof. Jacqueline McGlade převzala funkci výkonné ředitelky EEA v červnu 2003 a od počátku se zaměřila na přípravu nové strategie působení Agentury pro roky 2004 – 2008. Kromě hlavní činnosti, podávání informací o stavu životního prostředí ve státech, které se podílejí na činnosti EEA, byly v rámci strategie vytyčeny dva nové cíle, a to podpora integrace zemí přistupujících do EU a hodnocení dopadů rozšíření Společenství na stav životního prostředí, hodnocení efektivity, dopadů a přínosů politiky životního prostředí prováděné na komunitární úrovni.

Předmětem diskuse během návštěvy prof. McGlade dne 18. března 2004 bylo především stávající fungování informačních systémů (EIONET, REPORTNET) a možnosti jejich zefektivnění, včetně způsobu efektivního sběru, předávání a výměny sebraných dat (reporting) a jejich vyhodnocování.

Na programu byla také možnost aktivního zapojení ČR do výběru nových tematických středisek pro ochranu přírody a biologické rozmanitosti (Nature Protection and Biodiversity), které končí své působení ve Francii, a pro odpady a materiálové toky (Waste and Material Flows), které působilo v Dánsku. V r. 2004 jejich smlouvy nebudou již prodlouženy a bude vyhlášeno nové výběrové řízení pro umístění těchto dvou tematických středisek.

Fungování Evropských tematických středisek, ale také odsouhlasení sady indikátorů a schválení víceletého strategického plánu EEA pro roky 2004 – 2008 a rozpočtu EEA pro rok 2004, byly předmětem 38. jednání Řídícího výboru EEA dne 9. března 2004 v Kodani za účasti člena Řídícího výboru za ČR, náměstka ministra životního prostředí – ředitele sekce zahraničních vazeb JUDr. Ing. Tomáše Novotného.

Během návštěvy výkonné ředitelky EEA prof. McGlade byla dále diskutována následující témata:

1. české priority v rámci návrhu Státní politiky životního prostředí (na programu vlády dne 17. března 2004) a jejich podobnost s cíli Víceleté strategie EEA 2004 – 2008
- ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti (zastavení poklesu biodiverzity a péče o vodní a mokřadní systémy a revitalizace vodních biotopů)
- udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady (ochrana povrchových a podzemních vod, neobnovitelných přírodních zdrojů, využívání obnovitelných zdrojů, snižování energetické a materiálové náročnosti výroby a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů, odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady)
- životní prostředí a kvalita života (snižování zátěže prostředí a populace toxickými kovy a organickými



Prof. McGlade (uprostřed) při své pražské návštěvě

- polutanty, snížení počtu území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší, ochrana životního prostředí a člověka před hlukem, environmentálně příznivé využívání krajiny, omezování průmyslových vlivů a rizik, ochrana životního prostředí před negativními účinky živelních událostí a následky krizových situací)
- ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší (snižování emisí skleníkových plynů, snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší, ochrana ozonové vrstvy Země); vláda projedná v dubnu 2004 Národní program na zmírnění změny klimatu v České republice
- 2. otázka propojení ekonomiky a životního prostředí a posílení environmentálního pilíře udržitelného rozvoje Lisabonské strategie; prosadit chápání, že životní prostředí není brzdou ekonomického a sociálního rozvoje, ale naopak nedílnou součástí především ve střednědobém a dlouhodobém horizontu (analýzy výhodnosti ochrany životního prostředí – zdravotní stav obyvatelstva, ekonomické rentabilnosti – snižování energetické a materiálové náročnosti, zvyšování efektivnosti výroby a produktivity práce, snižování závislosti na mimo-evropských materiálových zdrojích a omezování zranitelnosti evropské ekonomiky, větší důraz na vědu a výzkum a technologický rozvoj včetně environmentálních technologií, a sociálního přínosu – vytváření nových pracovních sil, kvalita života obyvatelstva); k tomu mají směřovat i připravované tematické strategie v rámci Evropské unie, které mají být dokončeny v letech 2004 – 2006.
- 3. posílení mezinárodní spolupráce a efektivní výměny informací (reporting), postupné efektivní sjednocování metodologií sběrů a vyhodnocování dat na úrovni OSN, OECD a EU, využití institucí, které v tomto směru dosahují vysoké kvality dat a jejich analýz (tj. v Evropě EEA).
- 4. spolupráce EEA a Regionálního centra pro životní prostředí zemí střední a východní Evropy se sídlem v maďarském Szentendre (Regional Environment Center – REC, založeno těmito státy za přispění EU, USA a Japonska v r. 1991) – využití služeb REC pro zajištění širší účasti a osvěta veřejnosti a hlavních zájmových skupin, především na regionální a místní úrovni a podnikové sféry, rozšíření spolupráce s odbornými národními institucemi v rámci sítě EIONET/Reportnet.

Bc. Zuzana Krystová,
odbor Evropské unie MŽP

Musíme více hledět do budoucnosti



Foto J. Plamínkové

Rozhovor
Jany Plamínkové
s výkonnou ředitelkou
Evropské agentury pro
životní prostředí
Jacqueline McGlade

Koncem letošního roku oslaví Evropská agentura pro životní prostředí 10. výročí své existence. Co považujete za největší úspěchy, kterých za tuto dobu dosáhla?

Myslím, že největším úspěchem je vzájemná spolupráce 31 členských zemí. To znamená původních 15 států Evropské unie, deset nových členských států, a dále Island, Norsko, Lichtenštejnsko, Turecko, Rumunsko, Bulharsko. To jsou země, které by bez Evropské environmentální agentury asi společně problémy životního prostředí neřešily. Nyní tyto země spolupracují při výměně informací, což považuji za obrovský úspěch. Dalším úspěchem je to, že Řídící rada EEA a jednotlivé státy spolupracují v atmosféře vzájemné důvěry a koležičnosti. Společně se snaží o zlepšení životního prostředí v celé Evropě a pracují při tom jako tým. Vzájemně sdílejí své názory, své zkušenosti, své nejlepší příklady. A to je asi nejdůležitější pro životní prostředí, protože mu to může opravdu pomoci.

V listopadu 2003 jste přijali novou strategii pro nejbližší čtyři roky. Můžete říci, jaké jsou priority této strategie?

Našími prioritami jsou politika v oblasti vzduchu, odpady, chemické látky, biodiverzita. Jde o obrovský rozsah témat, který odpovídá prioritám stanoveným Evropskou komisí. Osobně si myslím, že bychom neměli tolik podávat zprávy o minulosti, co se tam kde přihodilo v životním prostředí, ale měli bychom stále více hledět do budoucnosti. A měli bychom se ptát: v jaké Evropě chceme žít za deset let? Má se životní prostředí zhoršovat? Jestliže ne, musíme pro to nyní něco udělat. Jsou politiky, které jsme už přijali, efektivní? Velký důraz by se měl klást na přijaté politiky, a velký důraz by měl být na akci – co skutečně děláme při jejich implementaci, a zda to opravdu funguje. A pokud to nefunguje, měli bychom se ptát, proč. Je chyba v přijaté politice, nebo je nutné záměry více vysvětlit občanům, kterých se to týká, aby pochopili hloubku problémů a aby se změnilo jejich chování? Informace o životním prostředí se musí stát dostupné pro široký okruh lidí, občanů i politiků. Takže naše rozhodnutí musí vycházet ze současné reality, a nikoli z minulosti.

A jak vypadá realita? Zhoršuje se naše životní prostředí, nebo zlepšuje?

Ačkoli celkově se kvalita vod zlepšuje, tak v mnoha zemích Evropy se stále zhoršuje situace s chemickými látkami, především organickými látkami a pesti-

cidy, které se akumulují v sedimentech i v samotných vodních tělesech. To má samozřejmě velký vliv na člověka. Kvalita vody i vzduchu se zlepšuje, ale jsme stále vystaveni nízkým dávkám škodlivin, které se po dobu celého lidského života akumulují. Takže my se teď chystáme sledovat toto ohrožení kvality života, protože i snížené dávky škodlivin, pokud jsou jim lidé vystaveni po desítky let svého života a už od dětství, mohou představovat vážnou hrozbu.

Dále samozřejmě velkou hrozbu představují změny klimatu, spojené se ztenčováním ledovců, rozšiřováním tropických nemocí dále na sever, celkovým oteplováním, časnějším nástupem jara, rozšiřováním nepůvodních druhů atd. Mnoho různých signálů ukazuje na to, že jde o významný trend. Populace je celkově citlivější na věci týkající se životního prostředí, na kvalitu tohoto prostředí. To jsou změny za dobu deseti let, co existuje Agentura.

A co biodiverzita?

Mnohé speciální případy, jako ptáci, zaznamenávají ztráty druhů v některých oblastech. Lidem se často opticky zdá, že ptáků přibývá. Veřejnosti se ale dost těžko vysvětluje, že prosté počítání kusů není důkazem dobrého stavu biodiverzity. Špatné je, že ubývají endemické druhy, tedy ty, které se vyskytují jen na určitém omezeném území. Ubývají většinou proto, že se ztrácejí z krajiny jejich původní stanoviště – kvůli zemědělství, úbytku lesů či urbanizaci. Na jejich místo přicházejí ale jiné druhy, takže veřejnosti se může zdát, že se celkový počet ptáků nijak nezměnil, a diví se, v čem je problém. Problém je, že my nemáme dostatek informací o těchto druzích a nevíme, jakou hrají roli v ekosystémech. A problémem je i zranitelnost některých ekosystémů – když v nich vymizí klíčové druhy, může dojít k jejich náhlé degradaci až ke kolapsu celého ekosystému. Např. když se podíváme na Baltik, tak tam už vymizely mnohé endemické druhy, které se živily řasami. A řasy začaly nekontrolovaně růst a staly se velkým problémem pro celý ekosystém.

Proto jste přijali program, který by měl zastavit ztráty biodiverzity v Evropě do roku 2010?

Ano, to je politika celé Evropské unie. EEA by chtěla v rámci této akce zdokumentovat integritu ekosystémů – chceme zjistit, jak jsou ekosystémy stabilní vůči ztrátě biodiverzity.

ČR je členem EEA od počátku roku 2002. Jak jste s jejím členstvím spokojeni?

ČR je jednou z nejlépe pracujících zemí. Předsedou Vědeckého výboru, což je poradní odborný orgán Agentury, je Bedřich Moldan, který tam hraje skutečně velmi důležitou roli. Moldan je i členem Byra, které je jakousi podmnožinou Řídící rady, která často vydává kritická stanoviska a pomáhá definovat nové strategie. Dále se ČR velmi aktivně účastní jednání na úrovni Řídící rady. Ostatně nevím o žádné oblasti, kde by se ČR nezúčastňovala, velmi aktivní je i Národní koordinátor a výzkumná střediska, v nichž pracuje na

úkolech pro EEA mnoho expertů. Jde prostě o mnoho institucí na mnoha úrovních, a ČR je pro nás velmi dobrý partner.

Vstupem do EU se ČR stává standardním členem Agentury, včetně hlasovacího práva v Řídící radě. Jaké změny z toho faktu budou pro ČR vyplývat?

V podstatě žádné, je to – jak my říkáme – business as usual. Jedinou změnou bude to hlasovací právo.

Co je hlavním cílem Vaší současné návštěvy na MŽP?

Nic akutního, ale myslím, že osobní kontakty s kolegy v různých zemích jsou velmi důležité. Před

květnovým vstupem nových zemí do EU jsem chtěla vidět Národní koordinátory přístupujících států EU v jejich prostředí. Zajímavý byl i rozhovor s vicepremiérem Marešem o úloze vědy, výzkumu a vývoje při rozvoji péče o životní prostředí. Myslím, že taková setkání rozšíří povědomí o Agentuře do dalších českých ministerstev i do vlády. Je důležité, aby s námi spolupracovala nejen ministerstva životního prostředí, ale i ministerstva dopravy, ministerstva průmyslu, zemědělství i další. To považuji za klíčové.

Děkuji za rozhovor.

18. 3. 2004

Sněmovna přijala mezinárodní zakotvení práv občanů v oblasti životního prostředí

Aarhuskou úmluvu, která je mezinárodním zakotvením práva na informace, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v oblasti životního prostředí, schválila 7. dubna 2004 Poslanecká sněmovna. Pro bylo 96 poslanců, proti 31 [1]. Ratifikaci už koncem listopadu loňského roku schválil Senát [2]. Ratifikace Aarhuské úmluvy je také součástí vládního programového prohlášení a koaliční smlouvy mezi vládními stranami [3].

Aarhuská úmluva je zaměřena na posílení demokracie v oblasti životního prostředí. Úmluva je postavena na třech vzájemně provázaných pilířích:

- zpřístupňování informací o životním prostředí veřejnosti,
- aktivní účast veřejnosti v rozhodovacích procesech týkajících se životního prostředí,
- zajištění právní ochrany v záležitostech životního prostředí.

„Aarhuská úmluva posiluje a zajišťuje na mezinárodním poli zásadní práva občanů, ať už jde o právo vědět, o právo dovolat se spravedlnosti u správního soudu nebo o právo aktivně se zapojit do rozhodování na všech úrovních správy věcí veřejných. Je upevněním trendu k prohlubování demokracie a jsem rád, že poslanci se takovou většinou k tomuto směru přihlásili,“ komentoval rozhodnutí Poslanecké sněmovny ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Úmluva byla sjednána 25. června 1998 na konferenci ministrů životního prostředí EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu“ v dánském Aarhusu. Za Českou republiku ji podepsal tehdejší ministr životního prostředí Martin Bursík. V září 2001 byl zahájen proces její ratifikace, ovšem před parlamentními volbami jej Parlament nestihl dokončit a projednávání návrhu skončilo v průběhu druhého čtení v Poslanecké sněmovně. Ratifikace úmluvy je důležitým mezinárodně právním aktem, nicméně její zásady jsou v českém právním řádu již plně obsaženy [4].

Dosud ratifikovalo Aarhuskou úmluvu téměř 30 států, mezi jinými Belgie, Dánsko, Francie, Itálie, Norsko či Portugalsko. Ze zemí, přistoupivších 1. května k EU, ji již ratifikovaly Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta a Polsko. Slovinsko ji dosud neratifikovalo, Slovensko úmluvu ani nepodepsalo, tudíž ji ratifikovat nemůže. Naši poslanci tak nyní učinili důležitý krok k tomu, že úmluvu ratifikuje i Česká republika. Souhlas s ratifikací úmluvy nyní ještě musí podepsat prezident republiky a poté již budou ratifikační listiny předány Organizací spojených národů.

Evropská unie ratifikuje Aarhuskou úmluvu s největší pravděpodobností do konce letošního roku. Už dnes ale v EU platí řada směrnic, která Aarhuskou úmluvu naplňují v praxi.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

- [1] Hlasování najdete na <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=35539&o=4>
- [2] Senát projednával ratifikaci Aarhuské úmluvy 12. 11. 2003 jako senátní tisk č. 162. Při hlasování č. 82 se z 54 přítomných senátorek a senátorů pro návrh vyslovilo 38, proti bylo 6 (počet potřebných hlasů pro přijetí byl 28)
- [3] Programové prohlášení vlády, bod 5.4. Životní prostředí: „Vláda se zasadí o ratifikaci Aarhuské úmluvy o účasti veřejnosti na rozhodování ve věcech životního prostředí.“ Plný text programového prohlášení najdete na adrese http://wtd.vlada.cz/vlada/vlada_progprohl.htm. Koaliční smlouva bod IX. Trvale udržitelný rozvoj a životní prostředí: „Smluvní strany (...) se zavazují, že se zasadí v Parlamentu ČR o ratifikaci Aarhuské úmluvy o účasti veřejnosti na rozhodování ve věcech životního prostředí.“ Plný text koaliční smlouvy najdete na adrese <http://wtd.vlada.cz/scripts/detail.php?id=2273>.
- [4] Například zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím či zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, atd.

Další informace:

<http://www.unece.org/env/pp>

Natura 2000 i v České republice

Senát schválil dne 8. 4. 2004 novelu zákona o ochraně přírody, která umožní, aby i v České republice platila evropská pravidla ochrany přírody – takzvaná soustava Natura 2000.

„Jsem rád, že senát umožnil, abychom účinně chránili místa, která jsou unikátní z celoevropského pohledu, a tak dostali svým závazkům vůči Evropské unii,“ komentuje hlasování ministr životního prostředí Libor Ambrozek. Pro schválení zákona hlasovalo 41 senátorů, proti bylo 10. Novelu již podepsal i prezident.

Novela zákona počítá s kompenzacemi vlastníkům za případné ztráty. V současné době se dokončují přípravy na vyhlášení 41 oblastí ochrany ptactva. Vláda by je měla vyhlásit svým nařízením do data vstupu do Evropské unie a o jejich definitivní podobě nyní probíhají intenzivní jednání zástupců ministerstva životního prostředí s kraji, obcemi a vlastníky pozemků. Do května by měl být do Bruselu také odeslán národní seznam stanovišť – na jejich vyhlášení je pak ještě šest let času.

Ochranný režim v mnoha územích soustavy Natura 2000 bude méně přísný než v současných chráněných územích. Stát zde bude podporovat takové činnosti a způsoby hospodaření, které přispějí k zachování stávajících přírodních podmínek. Pokud přece jen bude majitel v hospodaření omezen, budou mu vypláceny kompenzace.

Lokality, které by měly být součástí soustavy Natura 2000, byly vybrány na základě odborného přírodovědného zmapování celé republiky. Evropská unie dodržování směrnic v oblasti životního prostředí pečlivě sleduje a za jejich porušování hrozí citelné sankce.

Návrhy obecně závazných právních předpisů pro ptáčí oblasti a jejich vymezení jsou zveřejněny na adrese www.env.cz, rubrika Aktuality. Řada informací je k dispozici na www.natura2000.cz.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Mezinárodní seminář ke smlouvám o problematice chemických látek a nebezpečných odpadů

Ve dnech 15. – 17. 3. 2004 se v Kongresovém centru Floret Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhoních konal mezinárodní seminář pořádaný Ministerstvem životního prostředí ČR, Regionálním centrem Basilejské úmluvy v Bratislavě a sekretariátem Basilejské úmluvy. Seminář byl zaměřen na posílení spolupráce v rámci mezinárodních smluv týkajících se problematiky chemických látek a nebezpečných odpadů (jedná se o Basilejskou úmluvu o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, Stockholmskou úmluvu o persistentních organických polutantech, Rotterdamskou úmluvu o postupu předchozího souhlasu v mezinárodním obchodu s některými nebezpečnými chemickými látkami a přípravky na ochranu rostlin a Montrealský protokol o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu Země).

Účastníky semináře byli především kontaktní osoby pro příslušné smlouvy a zástupci inspekcí životního prostředí České republiky, Polska, Maďarska, Slovenska, Slovinska, Rakouska a Německa. Cílem semináře bylo podpořit spolupráci a partnerství všech institucí i osob odpovědných za implementaci výše jmenovaných smluv, zamezit duplicitním aktivitám a zdůraznit synergetické efekty činností spojených s implementací daných smluv. Seminář přispěje k naplnění odstavce 23 Implementačního plánu přijatého na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu a Strategického plánu pro implementaci Basilejské úmluvy.

Program semináře byl koncipován tak, aby zaručil výměnu informací o aktuálním stavu příprav implemen-

tace smluv, které vstupují v současné době v platnost (Rotterdamská úmluva 24. 2. 2004 a Stockholmská úmluva 17. 5. 2004) a také výměnu zkušeností získaných při implementaci těchto smluv, které již platí (Basilejská úmluva a Montrealský protokol). Součástí semináře byly 3 diskusní panely – o technických kapacitách, dostupných technologiích a směrnicích pro odstraňování persistentních organických polutantů; o přeshraničním pohybu relevantních toků odpadů, prevenci, detekci a monitoringu nezákonných přeprav těchto druhů odpadů a o environmentálně šetrném nakládání s příslušnými toky odpadů. Závěry semináře budou zpracovány do sborníku a distribuovány do dalších zemí středo- a východoevropské regionální skupiny.

Česká republika, která všechny smlouvy v minulosti již ratifikovala, potvrdila organizaci semináře svým aktivním zájemem o řešení problematiky vlivů chemických látek a přeshraničního pohybu odpadů na životní prostředí a lidské zdraví.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka
Dovolujeme si vás pozvat na **Den otevřených dveří u příležitosti 85 let založení ústavu.**

Akce proběhne v areálu ústavu
dne 17. května 2004 od 9 do 15 hodin.

VÚV T.G.M.

Podbabská 30, 160 62 Praha 6,
<http://www.vuv.cz>

Státní energetická koncepce neruší limity těžby uhlí

Státní energetická koncepce, kterou po bouřlivé diskusi vláda schválila dne 10. března, vyšla v některých bodech vstříc návrhům Ministerstva životního prostředí. Oproti původním představám Ministerstva průmyslu a obchodu se zvýšil o třetinu podíl obnovitelných zdrojů (z 12 na 16 % podílu na celkové spotřebě energie), zvýšil se podíl zemního plynu (z 19 na 21 %), snížila těžba hnědého uhlí (z 23 na 21 %). Důraz je kladen na snížení energetické náročnosti. Z koncepce vypadly pasáže o zrušení územních limitů těžby uhlí, které byly nahrazeny formulací o jejich racionálním přehodnocení v budoucnu.

„Důležité je, že nebyly zrušeny územní limity těžby hnědého uhlí. Vysoký podíl obnovitelných zdrojů energie i důraz na energetickou efektivitu dávají záruku, že se česká energetika konečně posune

ekologičtějším směrem. Stavba nových jaderných bloků, se kterou koncepce počítá po roce 2020, bude podle mého názoru do značné míry záviset na budoucím vlastníkově tuzemských elektrárenských společnostech, protože je finančně nesmírně nákladná. Ministerstvo životního prostředí bude nadále hájit právo občanů spolurozhodovat o tom, zda se v jejich okolí otevře důl, vybuduje nová jaderná elektrárna či úložiště jaderného odpadu,“ komentuje rozhodnutí ministr životního prostředí Libor Ambrozek.

Ministerstvo životního prostředí vydalo k návrhu státní energetické koncepce nesouhlasné stanovisko z hlediska hodnocení jejích dopadů na životní prostředí. To má ovšem jen doporučující charakter.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Konference o správních strukturách v oblasti životního prostředí v České republice, Rakousku a Německu

Twinningový projekt „**Implementace environmentální legislativy ES na regionální úrovni**“, určený k podpoře odborů životního prostředí krajských úřadů při implementaci evropské legislativy, byl zahájen při Ministerstvu životního prostředí dne 20. března 2003 a v červnu 2004 se přehoupne do poslední čtvrtiny svého trvání.

Důležitou součástí 18 měsíčního projektu bude uspořádání **Konference o správních strukturách v oblasti životního prostředí v České republice, Rakousku a Německu** za rakouské a německé účasti a účasti zástupců Ministerstva životního prostředí, Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva zemědělství, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Konference má poskytnout srovnání modelů správních struktur v oblasti životního prostředí tří států Evropské unie. Ve druhé části konference pak vystoupí zahraniční odborníci s výsledky tzv. hodnocení / odhadu administrativních kapacit pro jednotlivé složky životního prostředí, kterými se projekt zabývá,

tedy především pro ochranu ovzduší, chemické látky, odpadové hospodářství, CITES a prevenci závažných havárií. Toto hodnocení mělo ukázat, jak se provádění české legislativy (potažmo implementované legislativy ES) v oblasti životního prostředí odráží v praxi.

Výstupem z konference bude kromě sborníku přednášek i vytyčení hlavních obtíží v oblasti správních struktur a případné podněty pro ministerstva a kraje.

Konference o správních strukturách se bude konat ve dnech **23. a 24. června 2004 v Jihlavě** na krajském úřadě kraje Vysočina.

Projekt je financován programem Evropské unie Phare 2002.

Kontakt a informace:

Twinningový projekt CZ02/IB/EN/01
MŽP, Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Tel: 267 122 825, Markéta Tomanová
e-mail: Marketa_Tomanova@env.cz
<http://www.env.cz/purl/regions>

Zvýšení sazby DPH ovlivní náklady akcí podporovaných SFŽP

V souvislosti s projednáváním novely zákona o dani z přidané hodnoty (DPH) upozorňuje Státní fond životního prostředí ČR na skutečnost, že v případě přijetí těchto změn budou dotčeny i projekty, na které SFŽP ČR poskytuje finanční podporu (formou dotace nebo půjčky).

Žadatelé, kteří podají žádost o podporu v tomto mezidobí, tedy do nabytí účinnosti těchto změn, budou muset své žádosti aktualizovat – to znamená zahrnout do celkových finančních nákladů na projekt i novou výši sazby DPH.

„Apelujeme proto na žadatele, kterých se tato změna týká, aby při přípravě svých projektů před jejich podáním na SFŽP ČR posoudili měnící se ekonomické aspekty a projekty předkládali až po schválení novely zákona. V té době již bude zřejmé, jak se jejich náklady změní a předejdou tím riziku, že při případném zvýšení sazby DPH nebudou mít dostatečně kryty náklady na dokončení projektu“, říká k situaci Andrej Mudray, ředitel SFŽP ČR.

(tisková zpráva SFŽP)

Brána k informacím o EU je už i v češtině



Romano Prodi při zahajování provozu nových internetových stránek.

Předseda Evropské komise Romano Prodi spolu s 10 kandidáty na nové komisaře zahájili 16. března provoz první části internetových stránek o Evropské unii v jazycích nových členských států. Informační portál EU EUROPA, který najdete na adrese <http://europa.eu.int>, je tak nyní k dispozici i v češtině, slovenštině, slovinštině, estonštině, litevštině, lotyštině, maďarštině a dalších jazycích nových členských států Unie. Česká verze portálu EUROPA je na adrese http://europa.eu.int/index_cs.htm.

Občané z nových zemí EU zde nyní získají přístup k základním informacím o cílech EU, jejím historickém vývoji, činnostech a orgánech a institucích ve všech devíti nových úředních jazycích. Mohou se také dovědět více o rozhodovacích procesech v EU a o tom, kde nalézt oficiální dokumenty.

Právní předpisy EU, které jsou na portálu EUROPA k dispozici v současných 11 úředních jazycích, se již překládají do zbývajících jazyků a budou se na stránky postupně přidávat. Ostatní stránky s informacemi obecného rázu budou zpřístupněny v nových jazycích v průběhu května a června 2004. Na adrese http://europa.eu.int/pol/env/index_cs.htm pak najdete rozhraní, věnované politice EU v oblasti životního prostředí. Zároveň jsou zde odkazy na stránky generálního ředitelství pro životní prostředí (DG Environment), Výboru pro životní prostředí Evropského parlamentu či informace o možnostech získání grantů a dotací, vypisovaných Evropskou komisí. Rada odkazů zatím stále ještě vede k původním anglickým verzím stránek, ale informace v češtině budou postupně přibývat.

**Mgr. Eva Veverková,
tiskové oddělení MŽP**

Národní park Šumava má nového tiskového mluvčího

Od 1. dubna 2004 je tiskovým mluvčím Správy Národního parku a CHKO Šumava **Josef Chýle**. Rozhodla o tom výběrová komise složená ze zástupců Ministerstva životního prostředí, správy národního parku a nezávislých konzultantů. Výběrového řízení se zúčastnilo celkem 42 uchazečů.

Mgr. Josef Chýle (37) po ukončení studia bohemistiky na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pracoval krátce jako učitel, od roku 1993 postupně jako redaktor regionální televize Cable Plus TV a novinář v deníku MF Dnes. Od roku 1996 byl tiskovým mluvčím společnosti Severočeská plynárenská, a.s. V roce 2000 absolvoval jazykovou stáž na Oxford English Centre, o rok později získal diplom v oboru

PR na London School of Public Relations. Mezi jeho hlavní zájmy patří příroda a její ochrana, aktivně se věnoval zejména ornitologii, v poslední době například podpoře projektů na obnovu Jizerských hor. K dalším koníčkům řadí sport, cestování, studium cizích jazyků, výtvarné umění a literaturu. Mluví plynule anglicky, částečně německy a francouzsky. Je ženatý, má syna a dceru.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Kontakt:

tel. 388 450 231,
mobil 602 160 704, fax 388 413 019,
e-mail: josef.chyle@npsumava.cz

Dementi nepravdivé informace o zrušení České společnosti pro životní prostředí

V čísle 3/2004 Zpravodaje MŽP ze dne 8. 2. 2004 publikoval pan Mgr. Miloslav Krejza jako údajný předseda likvidační komise nepravdivou informaci o zrušení České společnosti pro životní prostředí. Česká společnost pro životní prostředí upozorňuje všechny čtenáře na nepravdivost uvedené informace. Společnost existuje, nadále vyvíjí odbornou činnost a zrušena nikdy nebyla,

Mgr. Krejza není oprávněn za společnost vystupovat. Tyto skutečnosti mimo jiné potvrdila mimořádná valná hromada společnosti konaná dne 20. 3. 2004.

**Výbor České společnosti pro životní prostředí
Ing. Vladimír Prchlík, CSc.,
předseda výboru ČSŽP**

Informace o zasedání Rady EU pro životní prostředí v Bruselu

Dne 2. března 2004 proběhlo 2566. řádné zasedání Rady EU pro životní prostředí. Delegaci České republiky vedl Ing. JUDr. Tomáš Novotný, náměstek ministra životního prostředí.

Zasedání Rady mělo na programu tyto hlavní body:

1. Jarní zasedání Evropské rady
2. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přepravě odpadů
3. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady týkající se registrace, hodnocení a omezování použití chemických látek (REACH), ustavující Evropskou chemickou agenturu a novelizující směrnici 1999/45/EC a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady novelizující směrnici 67/548/EEC
4. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady novelizující směrnici ustavující schéma obchodování s emisemi skleníkových plynů v rámci Společenství
5. 12. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD 12), New York, 19. – 30. dubna 2004
6. Globální fórum ministrů životního prostředí (UNEP), ostrov Je-ju, Jižní Korea, 29. – 31. března 2004
7. Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)

1. Jarní zasedání Evropské rady (Závěry Rady)

Vzhledem k tomu, že se během projednávání návrhu závěrů v pracovní skupině a v COREPERu nepodařilo dosáhnout shody k některým částem (zejména podkapitola Doprava, Změna klimatu a Energie), byly sporné odstavce detailně diskutovány na ministerské úrovni.

Projednávání tohoto bodu byla věnována velká část dopoledního zasedání Rady, a proto irské předsednictví připravilo kompromisní návrhy ke sporným částem. Přijaté závěry byly předloženy jako příspěvek Rady pro životní prostředí na jarní summit EU.

Přijaté závěry jsou rozčleněny na obecnou politickou část a na část detailněji zaměřenou na politiku životního prostředí, její vazby a konkrétní dokumenty, ze kterých vychází. Zdůrazňuje se nezbytnost posílení opatření na zlepšení životního prostředí, pozornost se věnuje problematice využívání zdrojů, plánované revizi Strategie udržitelného rozvoje EU a jejího propojení se střednědobou revizí Lisabonské strategie či propojování ekonomické a sociální dimenze Lisabonské strategie.

V závěrech Rady v podkapitole Doprava se konstatuje, že nebylo dosaženo žádného významného oddělení růstu objemu dopravy a růstu HDP od dopadu na životní prostředí. V této souvislosti byla zdůrazněna nutnost zavedení nových standardů pro

emise motorových vozidel, včetně vozidel s dieslovými motory.

V rámci podkapitoly Změna klimatu Rada EU vyzvala Evropské společenství i členské státy k vypracování strategií pro střednědobé a dlouhodobé snížení emisí skleníkových plynů, zahrnující cíle týkající se skleníkových plynů v souvislosti s přípravou COP 11. Evropská komise byla vyzvána k provedení analýzy hodnotící dopad implementace těchto strategií.

V rámci podkapitoly Energie byla Radou EU zdůrazněna potřeba zajistit vyšší energetickou efektivnost.

V souvislosti s vytyčením tohoto ambiciózního cíle by v dlouhodobém průměru měly členské státy zajistit snižování energetické náročnosti o 1 % na 1 jednotku HDP ročně.

2. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přepravě odpadů (Politická diskuse)

Návrh nařízení o přeshraniční přepravě odpadů má za cíl:

- transponovat do komunitární legislativy rozhodnutí Rady OECD C(2001)107/FINAL o kontrole přeshraničních pohybů odpadů určených k využití a změně seznamy Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování
- odstranit problémy při aplikaci a prosazování dosud platného nařízení Rady 259/93 o doozoru nad přepravou odpadů v rámci Evropského společenství, do něj a z něj a o jejich kontrole
- globální harmonizaci v oblasti přeshraniční přepravy odpadů
- zjednodušit strukturu nařízení

Z dosavadního projednávání návrhu nařízení v pracovní skupině pro životní prostředí vyplynula potřeba přijmout společný přístup k některým obecnějším principům, které se týkají:

- možností uplatnit námitky proti přepravě nerizikových odpadů určených k využití;
- klasifikace a zacházení se směsí nerizikových odpadů;
- možností pro uložení povinnosti zpětného dovozu nerizikových odpadů.

Společně s informací o stavu projednávání návrhu předložilo předsednictví tři otázky k politické diskusi ministrů životního prostředí s cílem orientovat další postup podle výsledků této diskuse. K jednotlivým otázkám byla předložena následující stanoviska.

**Dne 1. května 2004
vstoupila
Česká republika
do Evropské unie**

Otázka 1:

Měly by členské státy být podle nařízení oprávněny vznášet námitky proti navrhované přepravě, aby zamezily tzv. „ekodumpingu“?

14 delegací (z 25) podpořilo do určité míry variantu A, podle které by členský stát mohl vznášet námitky proti přeshraniční přepravě odpadů, pokud by nebyl přesvědčen, že s odpadem je nakládáno v souladu se závaznými národními environmentálními standardy. Většina z těchto delegací však zároveň zdůraznila, že varianta A by měla být spíše přechodného charakteru do doby stanovení a přijetí společných standardů a požadavků na úrovni Společenství, jak doporučuje varianta B.

Vzhledem k exponované poloze České republiky vůči ekonomicky silnějším členským zemím EU by rozšíření důvodů námitek proti přeshraniční přepravě odpadů k využití z pohledu vyšší ochrany životního prostředí mohlo být vítáno, nicméně **Česká republika podpořila alternativu B** jako systémovější, objektivnější a v souladu se základní politikou ES.

Otázka 2:

Jak by mělo nařízení přistupovat ke směsím nerizikových odpadů?

Žádná z delegací nepodpořila variantu A, podle které by se pohlíželo na směsi tak, jako kdyby byly nerizikové. 16 delegací (z 25) podpořilo variantu C, tj. přijetí principu předběžné opatrnosti a zahrnutí směsí do režimu žlutého seznamu (na žlutém seznamu jsou odpady, které jsou za normálních okolností nebezpečné a podléhají proto režimu předchozího písemného oznámení a souhlasu s přepravou). Ostatní delegace, včetně UK, FR, DE a IT se vyslovily pro variantu B (uplatnění pravidel OECD), v řadě případů s doporučením vyjmenovat směsi v zeleném seznamu (na zeleném seznamu jsou odpady, které za normálních okolností nejsou nebezpečné, a proto pro ně není stanoven zvláštní režim). Delegace DE připustila možnost kompromisu mezi variantami B a C.

Česká republika podpořila environmentálně příznivější alternativu C. Příslušné ustanovení rozhodnutí Rady OECD C(2001)107/FINAL výslovně odkazuje na odstavec 11 preambule, podle kterého členské státy OECD mohou v rámci vlastní pravomoci za účelem ochrany zdraví a životního prostředí stanovit vlastní požadavky.

Otázka 3:

Měly by nerizikové odpady obecně podléhat požadavkům nařízení na zpětný dovoz?

13 delegací (z 25) se vyslovilo pro variantu A, kdy by oznamovatel přeshraniční přepravy byl povinen příslušné odpady vrátit zpět do státu vývozu, pokud přeshraniční přeprava odpadů nemohla být dokončena tak, jak byla zamýšlena, nebo odpady byly přepravovány přes hranice států v rozporu s příslušnými předpisy a nenašlo-li se jiné řešení. Mezi návrhy k variantě B bylo doporučeno vyjasnit termín „nelegální přeprava“, upravit odpovědnost uvedenou ve variantě A, doplnit povinně možnost zpětného dovozu do kontraktu s přepravcem, nebo postupovat podle režimu žlutého seznamu. **Česká**

republika podpořila environmentálně příznivější alternativu A.

Předsedající shrnul diskusi s poukazem na nutnost zvážení kompromisního řešení při dalším projednávání návrhu, vzhledem k tomu, že i nejvíce podporované varianty budou vyžadovat určité úpravy na základě ostatních stanovisek.

3. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady týkající se registrace, hodnocení a omezování použití chemických látek (REACH), ustavující Evropskou chemickou agenturu a novelizující směrnici 1999/45/EC a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady novelizující směrnici 67/548/EEC (Progress Report)

Příprava nové právní úpravy probíhala postupně od diskusí v expertních skupinách přes zveřejnění ideového návrhu Evropské komise v Bílé knize. Následoval návrh nové právní úpravy ve formě nařízení Evropského parlamentu a Rady, který byl podroben internetové diskusi od 7. května 2003 do 10. července 2003. Dne 29. října 2003 Evropská komise přijala návrh Regulation of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH). V tomto návrhu došlo k řadě změn, které původní návrh Evropské komise na základě připomínek z internetové diskuse a dialogu s představiteli zájmových skupin, především pak s Radou evropského chemického průmyslu (CEFIC), podstatně změnila. Řada požadavků a návrhů, které měla připravovaná legislativa ES obsahovat, se zmírnila.

Součástí nové právní úpravy REACH je také návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 67/548/EHS. V tomto návrhu je členským státům EU uložena povinnost zajistit provedení legislativních změn vyplývajících z této směrnice do 60 dnů od nabytí účinnosti nařízení REACH. V tomto termínu je změna současné právní úpravy ČR týkající se této problematiky obtížně proveditelná. Zavedení REACH v navrhované podobě vyvolá změnu zákona o chemických látkách (zákon č. 356/2003 Sb.) a několika prováděcích předpisů k tomuto zákonu. Projednání nové právní úpravy ve vládě ČR a Parlamentu ČR lze reálně odhadnout v optimálním případě na 9 – 12 měsíců.

V současnosti probíhá jednání o obsahu návrhu v ad hoc pracovní skupině o chemikáliích (REACH), na jejíž činnosti se ČR podílí. Hlavním cílem jednání této pracovní skupiny je projednávání návrhu nařízení a diskuse k jednotlivým významovým celkům připravených zástupci předsedající země.

Na zasedání Rady předsednictví shrnulo vývoj projednávání návrhu nové chemické politiky REACH. Komisařka Wallströmová ocenila dosavadní práci ad hoc pracovní skupiny pro chemickou politiku. Dále uvedla, že Evropský parlament již nestihne do nadcházejících voleb provést první čtení, informovala o přípravě dílčích studií, které doplní dopadovou studii připravenou Evropskou komisí především o přínosy nové politiky pro oblast zdravotnictví a o pří-

pravě guidelines zaměřených hlavně na malé a střední podniky (SMEs).

Předpokládá se, že na červnovém zasedání Rady ministrů bude návrh předložen k politické diskusi.

4. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady novelizující směrnici upravující schéma obchodování s emisemi skleníkových plynů v rámci Společenství (Progress Report)

Na zasedání Rady byl projednáván návrh směrnice novelizující již přijatou směrnici o obchodování s emisemi na úrovni podniků (přijata v červenci 2003). Cílem směrnice je vytvoření rámce pro vstup emisních redukcí, které vzniknou z realizace projektů v rámci flexibilních mechanismů Kjótského protokolu (JI a CDM). Pro Českou republiku je relevantní pouze JI. Jedná se o interakci kjótského systému (JI a CDM) a mechanismu na jiné úrovni (EU obchodování, které kjótským mechanismem není). Je tedy třeba zajistit tzv. environmentální integritu evropského systému (snaha EU o to, aby k redukcím skutečně na území EU docházelo) a požadavky dané Kjótským protokolem (flexibilní mechanismy mají být doplňkem domácím opatřením).

V rámci zasedání Rady byla delegacemi vzata na vědomí zpráva o dosavadním stavu projednávání návrhu (Progress report). Podrobněji bylo toto téma diskutováno v rámci pracovního oběda ministrů, kde většina delegací vyjádřila podporu předsednictví pro vyjednávání o dosažení shody s EP v prvním čtení.

5. 12. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD 12), New York, 19. – 30. dubna 2004 (Výměna názorů)

Komise OSN pro udržitelný rozvoj se pro léta 2004/2005 zabývá tématy voda, sanitární služby a lidská sídla. Vlastní zasedání CSD12 se uskutečnilo v New Yorku ve dnech 19. – 30. dubna 2004.

Zasedání CSD12 v New Yorku předcházela přípravná zasedání regionálních komisí OSN. Regionální implementační fórum pro udržitelný rozvoj (RIF) pro region EHK OSN se uskutečnilo ve dnech 15. – 16. ledna 2004 v Ženevě. Dne 23. prosince 2003 Evropská komise zveřejnila dokument WSSD+1, který hodnotí pokrok Evropské unie při implementaci cílů přijatých v r. 2002 v Johannesburgu. Implementace závazků přijatých na WSSD je i nadále hlavní výzvou pro další aktivity Evropské unie, která bude i nadále hrát vedoucí úlohu při prosazování plnění mezinárodně přijatých závazků v oblasti udržitelného rozvoje. Klíčovým úkolem bude změna neudržitelných vzorců výroby a spotřeby a zajištění hospodaření s přírodními zdroji udržitelným způsobem, oddělení hospodářského růstu od míry využívání přírodních zdrojů a zhoršování životního prostředí. Velmi důležitý je také rozvoj partnerství s nestátním sektorem a rozvojovým světem, kde hlavní úlohu budou hrát partnerství přijatá na WSSD v Johannesburgu.

Tento bod byl předmětem diskuse v rámci pracovního oběda ministrů, na který byl také přizván norský

ministr životního prostředí Borge Brende, jenž CSD12 pro léta 2003/2004 předsedá.

6. Řídící rada a Globální fórum ministrů životního prostředí (Governing Council and Global Ministerial Environment Forum) (UNEP), Jižní Korea, 29. – 31. března 2004 (Výměna názorů)

8. zvláštní zasedání Řídící rady UNEP a 5. Globální fórum ministrů životního prostředí proběhlo ve dnech 29. – 31. března 2004 v jihokorejském Jeju. Česká republika (do 31. prosince 2005 člen Řídící rady UNEP) se účastnila delegací vedenou náměstkem ministra životního prostředí-ředitelem sekce zahraničních vazeb Ing. JUDr. Tomášem Novotným. Jednání se věnovalo následujícím stěžejním otázkám:

- Implementace závěrů Světového summitu o udržitelném rozvoji (WSSD): příspěvek UNEP k plnění úkolů ve třech prioritních oblastech (voda, sanitace/hygiena, lidská sídla) jako součást přípravy na 12. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD 12).
- Stav životního prostředí: hodnocení, monitorování, včasné varování, tj. posilování vědecké základny UNEP
- Mezinárodní správa záležitostí životního prostředí (International Environmental Governance, IEG) – implementace rozhodnutí 7. GCSS/GMEF a úkolů WSSD.

Stěžejní úloha je UNEPem plněna při zpracování globální strategie nakládání s městskými odpadními vodami, při zpracování strategického přístupu k nakládání s chemickými látkami a k jednotné metodologii hodnocení vzorců spotřeby a výroby při využití podpory environmentálních technologií.

Na pracovním obědě ministrů, na který byl také přizván ředitel UNEP Klaus Töpfer, byly rovněž diskutovány návrhy univerzálního členství v Řídící radě UNEP a francouzská iniciativa transformace UNEP ve světovou organizaci životního prostředí v kontextu dlouhodobého procesu reformy OSN.

7. Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD) (Závěry COP 7 a MOP 1)

Zasedání 7. konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (COP 7) probíhalo v Kuala Lumpur ve dnech 9. – 20. února 2004 a 1. zasedání Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti (MOP 1) se uskutečnilo ve dnech 23. – 27. února 2004.

Irské předsednictví na zasedání Rady podalo informaci o výsledcích výše uvedených zasedání s tím, že budou promítnuty nejen v rámci ES, ale i v jednotlivých členských státech a rovněž v režimu jejich zahraniční rozvojové pomoci (ochrana biologické rozmanitosti, nakládání s geneticky modifikovanými organismy, podpora vědecké a výzkumné činnosti atd.)

Tento bod byl také tématem diskuse při pracovním obědě ministrů, v rámci kterého předsednictví zdůraznilo, že z hlediska EU byla zasedání COP 7 a MOP 1 velice úspěšná.

Mgr. Kamila Kriegová
odbor Evropské unie MŽP

Projekt UNEP/GEF Opatření k zajištění biologické bezpečnosti v České republice

Moderní biotechnologie, k nimž se řadí i genetické manipulace, mohou nepochybně přinést v určitých oblastech potenciálně velký užitek, musí však být vyvíjeny a využívány s použitím odpovídajících bezpečnostních opatření, zejména ve vztahu k životnímu prostředí.

Rozvinuté státy proto postupně přijaly opatření na zajištění bezpečnosti při zacházení s geneticky modifikovanými organismy, zejména v Evropě. Avšak vzhledem k přenosu těchto organismů přes hranice států nelze bezpečnost zajistit bez koordinovaného přístupu různých zemí. Proto se rozvinula od druhé poloviny osmdesátých let dvacátého století mezinárodní jednání o otázkách biologické bezpečnosti, jež po složitých diskusích vyústila v přijetí Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti (CPB), jakožto protokolu k Úmluvě o biologické rozmanitosti.

Cartagenský protokol byl přijat na prahu nového milénia – v lednu r. 2000 v Montrealu. Poprvé byl otevřen k podpisu na pátém zasedání Konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti v květnu r. 2000 v Nairobi, kde ho podepsalo 68 smluvních stran Úmluvy, včetně České republiky. Jeho vstup v platnost však vyžadoval ve srovnání s jinými mezinárodními smlouvami vysoký počet – 50 ratifikací, čehož bylo dosaženo po více než třech letech, a Protokol vstoupil v platnost až 11. září 2003. Česká republika se stala smluvní stranou Protokolu již v říjnu r. 2001 a Protokol pro ni vstoupil v platnost uvedeného 11. září 2003.

Významný závazek

Cartagenský protokol představuje významný závazek a k jeho plnění je nezbytná spolupráce rozvinutých zemí s méně rozvinutými a rozvojovými, zakotvená v článku 22 Cartagenského protokolu. Tato spolupráce se týká vzdělávání a výchovy odborníků, jakož i budování institucionálního zázemí. Těto výzvy se chopil Program OSN pro životní prostředí (UNEP), který ve spolupráci s Globálním fondem životního prostředí (GEF) vyhlásil v červnu r. 2001 nový projekt s názvem „**Development of the National Biosafety Framework**“ („**Opatření k zajištění biologické bezpečnosti**“). Tento projekt je součástí Strategie pro biologickou bezpečnost, kterou přijala Rada GEF v listopadu r. 2000. Projekt je zaměřen na přípravu podmínek pro ratifikaci a plnění Cartagenského protokolu ve smluvních stranách Úmluvy o biologické rozmanitosti. Jeho cílem je především:

- zpracování přehledů stávajících opatření v daném státu, který se k projektu připojí,
- vytvoření potřebné nové a sladění stávající legislativy v oblasti živých modifikovaných organismů,
- vybudování informačního systému a jeho propojení s ústřední databází sekretariátu Úmluvy o biologické rozmanitosti pro oblast Cartagenského protokolu (tzv. Biosafety Clearing House), vzdělávání odborníků i informování širší veřejnosti,
- posílení subregionální a regionální spolupráce při výměně zkušeností.

Celkem se do projektu zapojilo více než 120 zemí s různým stupněm rozvoje a zajištění vnitrostátních opatření k biologické bezpečnosti. Tato skutečnost přispívá významně k plnění požadavků vyplývajících z Cartagenského protokolu a zejména dává možnosti i zemím, jejichž vlastní kapacity tuto záruku neposkytují. Česká republika se připojila k projektu od 1. července 2002. Původní délka projektu 18 měsíců byla v důsledku organizačních a administrativních záležitostí prodloužena do 31. března 2004.

Hlavní fáze projektu

Pro projekt byl v souladu s požadavky UNEP/GEF ustaven Národní koordinační výbor (National Coordinating Committee, NCC), složený ze zástupců dotčených resortů, České komise pro nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty, České inspekce životního prostředí, specializovaných institucí, občanských sdružení a nevládních organizací. Výkonným orgánem (National Executing Agency, NEA) bylo ustaveno Ministerstvo životního prostředí, které se rovněž podílelo největším procentem na spolufinancování ze strany České republiky. Projekt byl zajišťován odborem globálních vztahů v úzké spolupráci s odborem environmentálních rizik. Na jeho plnění se podíleli odborníci z různých institucí a zástupci České komise pro nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty. Koordinátorem projektu (National Project Coordinator, NPC) byl jmenován Prof. Jan Káš z Vysoké školy chemicko-technologické.

Po ustavení řídicí struktury probíhal projekt ve třech hlavních fázích. V první byly shromažďovány informace a sestaveny přehledy o problematice biotechnologií a biologické bezpečnosti, o databázích potřebných pro řešení projektu a zahájen byl program seminářů, kursů a publikačních aktivit. V druhé fázi byla rozvinuta spolupráce se subjekty majícími vztah ke geneticky modifikovaným organismům a biologické bezpečnosti, pokračovalo získávání potřebných informací a jejich vyhodnocování. Třetí fáze projektu byla věnována především přípravě dokumentů o opatřeních k biologické bezpečnosti v ČR. Poznatky a výsledky byly shrnuty v závěrečné zprávě zpracované v angličtině pod názvem **National Biosafety Framework for the Czech Republic** (Ministerstvo životního prostředí, březen 2004, editoři Jan Káš, Milena Roudná).

Závěrečná zpráva

Zpráva, kterou uvádí předmluva ministra životního prostředí RNDr. Libora Ambrozka, je rozčleněna do pěti hlavních kapitol:

1. Vstupní kapitola popisuje politiku ČR v oblasti biologické bezpečnosti, její priority, vazby na politiky a strategie dalších resortů, především její začle-

nění do Státní politiky životního prostředí. Zmíněny jsou hlavní legislativní nástroje. Zahrnuty jsou rovněž informace o ČR jakožto smluvní straně Úmluvy o biologické rozmanitosti a Cartagenaského protokolu o biologické bezpečnosti, ale i dalších obsahově příbuzných mezinárodních smluv a organizací.

2. Druhá kapitola pojednává o legislativě ČR v oblasti geneticky modifikovaných organismů a v širší vazbě na tuto problematiku. Rozebírá zejména nový zákon 78/2004 Sb. o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, který nabyl účinnosti 25. února 2004, a zmiňuje i připravovanou novelu tohoto zákona, zajišťující plnou kompatibilitu se směrnici ES. Uvádí rovněž seznam mezinárodních smluv souvisejících s biologickou rozmanitostí a bezpečností, jichž je ČR smluvní stranou, a příslušné zákony ČR zajišťující jejich plnění.
3. Třetí kapitola popisuje mechanismus podávání žádostí o nakládání s geneticky modifikovanými organismy v různých režimech (uzavřené nakládání, uvolnění do prostředí a uvolnění do oběhu), způsob projednávání těchto žádostí, udělování povolení a způsoby informování a účasti veřejnosti v průběhu projednávání žádostí. Popsány jsou i kompetence jednotlivých orgánů zapojených do mechanismu povolování užití geneticky modifikovaných organismů.
4. Čtvrtá kapitola popisuje systém kontroly a monitoringu nakládání s geneticky modifikovanými organismy, dodržování zákonných pravidel i uložených opatření. Popsány jsou kompetence jednotlivých orgánů i síť laboratoří schopných stanovit přítomnost geneticky modifikovaných organismů.
5. Poslední kapitola je věnována otázkám informování a zapojování veřejnosti. Zmíněny jsou hlavní výchozí mezinárodní dokumenty, zejména však dokumenty ČR, včetně dvou základních zákonů zakotvujících právo na informace (obecně a v oblasti environmentálních informací) a dále odraz v legislativě zaměřené na genetické modifikace. Popsány jsou i hlavní způsoby informování veřejnosti v záležitostech biologické bezpečnosti a příslušné formy zvyšování povědomí veřejnosti a vzdělávání. Zmíněny jsou semináře a kurzy organizované v rámci projektu, jakož i vydané publikace. Zvláštní část této kapitoly pak je věnována Informačnímu systému pro oblast biologické bezpečnosti (tzv. Biosafety Clearing House, BCH), spravovanému sekretariátem Úmluvy o biologické rozmanitosti, a současnému stavu napojení ČR do tohoto systému (kontaktním místem je Ministerstvo životního prostředí – odbor environmentálních rizik). Závěrem kapitoly jsou formulována žádoucí opatření v daných oblastech.

Přílohy obsahují seznam členů koordinačního výboru projektu a České komise pro nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty, grafické znázornění procesu žádostí o nakládání s geneticky modifikovanými organismy, jednoduché schéma systému monitoringu, přehled žádostí a povolení pro nakládání s geneticky modifikovanými organismy v ČR (stav

k 29. 2. 2004), přehled seminářů a seznam publikací vydaných v rámci projektu, uzavírají pak výsledky dílčí studie o postojích veřejnosti ke genetickým modifikacím.

Semináře a kurzy

V rámci projektu bylo organizováno na 15 různých seminářů či kurzů. Mezi nimi byl i regionální seminář (Praha, 24. – 25. dubna 2003), uspořádaný k výměně informací a zkušeností mezi státy připravujícími se na vstup do Evropské unie; zúčastnili se ho odborníci ze Slovenska, Maďarska, Chorvatska a České republiky (informace ve formě posteru poskytlo i Slovinsko). Příspěvky a závěry byly shrnuty v Proceedings (Ministerstvo životního prostředí, červen 2003).

Závěrečný seminář se uskutečnil ve dnech 23. – 24. března 2004 v Praze a byl rozdělen do tří bloků, zaměřených na celkové zhodnocení projektu (Vysoká škola chemicko-technologická, Praha – Dejvice), diskusi o odborných otázkách (Výzkumný ústav rostlinné výroby, Praha – Ruzyně – spojeno s prohlídkou genové banky a laboratoře pro detekci geneticky modifikovaných organismů) a informaci o nové legislativě v oblasti biologické bezpečnosti (Ministerstvo životního prostředí). Semináře se zúčastnili též odborníci ze Slovenska a Slovinska, což umožnilo získat aktuální informace z těchto zemí a výměnu zkušeností, včetně přípravy na plnění závazků po vstupu do Evropské unie.

Další výstup projektu představuje jedenáct publikací, včetně sborníků ze seminářů. Některé další publikace, založené na výsledcích projektu, se připravují.

O aktivitách v rámci projektu v České republice informují rovněž speciální webové stránky <http://gmo.vscht.cz>.

Po dobu projektu byly Evropskou kanceláří UNEP ve spolupráci s hostujícími státy uspořádány tři regionální semináře (Nitra, únor 2002, Vilnius, květen 2003, Antalya, prosinec 2003), jejichž cílem bylo seznámit s obsahem projektu a jeho očekávanými výstupy a umožnit tak jeho úspěšný průběh a plnění v zapojených zemích.

Závěrem lze říci, že uvedený projekt přispěl k plnění mezinárodních závazků České republiky a přiblížil ji i struktuře evropské, v duchu širší **Strategie pro Evropu**, kterou Evropská komise navrhla pro oblast věd o životě a biotechnologie v září r. 2001 a jež je zaměřena do tří hlavních oblastí:

- Mobilizace lidských, průmyslových a finančních zdrojů v rozvoji a využívání nových technologií z oblasti vědy o životě a biotechnologií k uspokojení potřeb společnosti a zvýšení konkurenceschopnosti.
- Vytvoření zodpovědné politiky, jež by vzbudila důvěryhodnost a získala podporu široké veřejnosti, při zohlednění etických a sociálních dopadů a zájmů.
- Nalezení vhodné reakce na globální výzvy v oblasti vědecko-technického pokroku vytvořením státních politik přizpůsobených a odrážejících mezinárodní perspektivy a zájmy.

*Ing. Milena Roudná, CSc.,
odbor globálních vztahů MŽP*

Český hydrometeorologický ústav slavil 50. výročí

Na slavnostním shromáždění v historické budově Karolina si Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ) připomněl 18. března 2004 padesáté výročí zrodu Hydrometeorologického ústavu.



Pohled do auly Karolina při slavnostním shromáždění.

Zřízením Hydrometeorologického ústavu 1. 1. 1954, navazujícího na Státní ústav meteorologický, jež byl založen v roce 1919, se poprvé pod jednu střechu dostaly meteorologie a hydrologie. Včleněním problematiky ochrany ovzduší do náplně ústavu v roce 1967 byl dovršen proces, na jehož konci dnes ČHMÚ vykonává podle zřizovací listiny MŽP funkci ústředního státního ústavu ČR pro obory čistota ovzduší, hydrologie, jakost vody, klimatologie a meteorologie, jako objektivní služby určené přednostně pro státní správu. Přetvoření ČHMÚ do instituce pokrývající tři obory umožňuje poskytovat komplexní synchronizované informace o stavu atmosféry, hydrosféry a o čistotě ovzduší, včetně předpovědí a výstrah před nebezpečnými hydrometeorologickými jevy (např. povodněmi či vichřicemi), výskytem smogu a překračováním imisních limitů. Ústav se věnuje i sledování klimatu a jeho možným změnám.

Při příležitosti 50. výročí obdrželo 300 současných i minulých zaměstnanců pamětní grafické listy, 12 pracovníkům byly uděleny zlaté a 36 stříbrné medaile zakladatele české moderní meteorologie Antoina Strnady, jenž založil jako ředitel klementinské hvězdárny pravidelná meteorologická pozorování v roce 1775. Zlaté medaile byly rovněž uděleny přítomným představitelům partnerských meteorologických služeb ze Slovenska, Rakouska, Chorvatska, Maďarska, Polska, Slovinska a Německa.

Slavnostního shromáždění se kromě delegace Ministerstva životního prostředí jako zřizovatelského orgánu, vedené ministrem Liborem Ambrozem a náměstkyní ministra Ivanou Jiráskovou, dále zúčastnili zástupci více než 35 partnerských organizací reprezentujících vysoké školy, Armádní hydrometeorologickou službu, ústavy Akademie věd a vědecké společnosti, resortní a jiné organizace.

V hlavním projevu ředitel ČHMÚ I. Obrusník zhodnotil padesátiletí ústavu a nastínil další vývojové perspektivy. Při této příležitosti poděkoval pracovníkům ČHMÚ za vykonanou práci. S pozdravnými projevy dále vystoupili

- ministr životního prostředí Libor Ambrozek, jenž zdůraznil význam ČHMÚ jako víceoborové orga-

nizace, poskytující informace a služby pro státní správu a veřejnost

- ředitel vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství Pavel Punčochář, zdůrazňující zejména nezaměnitelný význam činnosti ústavu pro vodohospodářské organizace při krizových situacích (předpověď množství srážek v aktuálním časovém rozpětí při povodních v r. 1997 a 2002)
- prorektor České zemědělské univerzity Pavel Kovář, postihující důležitost ústavem produkovaných hydrologických podkladů (např. pro zpracování katastrof vodnosti apod.)
- vedoucí Katedry meteorologie a životního prostředí MFF UK Jan Bednář, poukávající na historická sepětí a prolínání Karlovy univerzity a Hydrometeorologického ústavu. Uvedl významné osobnosti, které v daném kontextu významně reprezentovaly českou meteorologii ve světě
- ředitel Centra pro životní prostředí UK prof. Bedřich Moldan, zdůrazňující aktivity ČHMÚ spojené s probíhajícími změnami životního prostředí (globální oteplení)
- ředitel Geografického ústavu při Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity Miroslav Kolář, jenž předal z pověření rektora zlatou medaili udělenou ČHMÚ Masarykovou univerzitou.

Při příležitosti 50. výročí vyšla zdařilá publikace, kterou obdrželi všichni účastníci.

V návaznosti na oslavy 50. výročí uspořádal ČHMÚ na většině svých pracovišť 20. března 2004 Den otevřených dveří. Akce byla zároveň jako každoročně uspořádána při příležitosti Světového dne vody, pořádaného 22. března pod heslem **Voda a katastrofy** a Světového meteorologického dne, organizovaného 23. března pod heslem **Počasí, podnebí a voda v informačním věku**. Této úspěšné akce se zúčastnilo okolo 2000 návštěvníků, z toho na pražských pracovištích v Praze–Komořanech, Libuši a na stanici v Klementinu 800.

Zdeněk Horký,
ČHMÚ



Předávání zlatých medailí významným pracovníkům ústavu.
Foto P. Šolar.

Informace o 6. plenárním zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Odry před znečištěním

Mezinárodní komise pro ochranu Odry před znečištěním (MKOO) byla založena na základě Dohody o Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním (Dohoda) podepsané 11. dubna 1996, která vstoupila v platnost ke dni 28. dubna 1999.

Smluvními stranami Dohody jsou Česká republika, Spolková republika Německo, Polsko a Evropská unie.

Zasedání MKOO se konají jedenkrát ročně. Mezi nimi svolává prezident MKOO nejméně jedenkrát jednání vedoucích delegací MKOO k projednání aktuálních otázek. Rokem 2003 začala nová etapa činnosti MKOO s rozšířeným mandátem pro zavádění Rámcové směrnice v mezinárodním povodí Odry. V této souvislosti byly v roce 2003 provedeny organizační změny ve struktuře pracovních skupin a personálně byl posílen sekretariát ve Vratislavi. V současné době existuje v rámci MKOO 10 pracovních skupin (z toho 3 ad hoc z důvodu implementace Rámcové směrnice) a 1 podskupina.

O čem bylo 6. plenární zasedání

6. plenární zasedání MKOO se konalo ve dnech 4. – 5. prosince 2003. Účastnily se jej delegace ČR, SRN, Polska, zástupce Evropské komise a představitelé nevládních organizací. Zasedání vzalo na vědomí revizi účtů a odsouhlasilo opatření navržená revizory účtů. Projednalo otázky související s rozpočtem MKOO a rozpočet schválilo. Byly řešeny některé personální otázky sekretariátu a problémy související s připravovanou změnou jeho sídla.

Dále se projednávala činnost jednotlivých pracovních skupin, ad hoc pracovních skupin pro zprávy a ekonomickou analýzu a podskupiny pro GIS zřízených pro podporu implementace Rámcové směrnice, byly schváleny jejich upravené mandáty a jmenování jejich předsedů a místopředsedů. ČR má v těchto skupinách jednoho předsedu a tři místopředsedy.

Zavádění Rámcové směrnice

MKOO pověřila pracovní skupiny plněním řady úkolů souvisejících se zaváděním Rámcové směrnice. V dubnu 2003 se uskutečnilo společné setkání předsedů všech pracovních skupin a podskupin pod vedením předsedy pracovní skupiny pro zavádění Rámcové směrnice. Na setkání byly stanoveny zásady a priority spolupráce pro zavádění Rámcové směrnice v mezinárodním povodí Odry. MKOO pověřila mimo jiné pracovní skupinu pro zavádění Rámcové směrnice, aby vypracovala dlouhodobou strategii pro práci s veřejností při implementaci Rámcové směrnice, a podskupinu GIS vypracováním informace o možnostech zpracování potřebných map pro zprávy 2004 a 2005. Pracovní skupina pro biodiverzitu a hydromorfologické aspekty posoudí možnost označení úseku česko-polských hraničních meandrů jako referenčního úseku pro velké podhorské meandrující řeky, dohodne harmonizovanou typologii pro

hraniční úseky a bude plnit další úkoly související s vypracováním zpráv pro Evropskou komisi. Pro potřeby zavádění Rámcové směrnice polská a německá delegace zajistí přiřazení Štětínské zátoky k mezinárodní oblasti povodí Odry. MKOO spolupracuje s Pilotním projektem Lužická Nisa zaměřeným na pilotní zavádění Rámcové směrnice v dílčím povodí Lužické Nisy.

MKOO schválila 1. návrh Zprávy 2004 pro Evropskou komisi ve smyslu Rámcové směrnice a pověřila experty jejím dopracováním a osnovu Zprávy 2005. Po oficiálním schválení budou zprávy zveřejněny na internetových stránkách MKOO.

Další priority

Co se týče dalších aktivit, rozhodla MKOO o dokončení publikace „*Hodnocení realizace Programu naléhavých opatření zaměřených na ochranu řeky Odry před znečištěním 1997 – 2002*“ na základě připomínek jednotlivých delegací a o jejím vytištění v jednacích jazycích MKOO. Zároveň MKOO zastavila práci na „*Akčním programu ochrany řeky Odry před znečištěním 2003 – 2007*“, který by byl duplicitou prací na zavádění Rámcové směrnice.

Byly dokončeny a MKOO schváleny dokumenty „*Makrozoobentos Odry*“ a „*Akční program ochrany před povodněmi v povodí Odry*“ a byly zprovozněny internetové stránky MKOO s adresou www.mkoo.pl. Součástí stránek je také vnitřní oblast, na kterou mají přístup členové MKOO a jejich pracovních skupin.

MKOO dále rozhodla o doplnění Jednacího řádu o odstavce vyjasňující, které náklady se hradí ze společného rozpočtu MKOO a které hradí jednotlivé smluvní strany samy, a schválila jeho konečné znění. Členové MKOO byli seznámeni s prací na projektu UNEP „*Oder Initiative on Integrated Coastal Area and River Basin Management*“. Bylo rozhodnuto o navázání spolupráce MKOO s bilaterálními komisi pro spolupráci na hraničních vodách mezi ČR a Polskem a mezi SRN a Polskem.

V letech 2002 – 2004 vykonává předsednictví MKOO Česká republika, prezidentem MKOO je Ing. Jaroslav Kinkor, ředitel odboru ochrany vod. V roce 2004, kdy Česká republika a Polsko vstoupí do Evropské unie, budou všechny smluvní strany členy Evropské unie a tím zaniknou důvody pro účast Evropské unie v MKOO, která se stane trilaterální komisí.

(materiál odboru ochrany vod MŽP)

Informace o 6. zasedání Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje

Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (MKOD) byla založena na základě Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje (Úmluva), která vstoupila v platnost 22. října 1998.

Smluvními stranami Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje (Úmluva) jsou Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Německo, Maďarsko, Moldávie, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko a Černá Hora, Ukrajina a Evropská unie. Úmluvu neratifikovala Bosna a Hercegovina, která má statut pozorovatele. Statut pozorovatele získalo také 10 nevládních a profesních organizací: Dunajská komise pro vnitrostátní navigaci, World Wild Fund for Nature (WWF), International Association for Danube Research (IAD), Ramsar Convention, Danube Environment Forum (DEF), Regional Environmental Center for CEE (REC), International Commission for the Protection of the Black Sea (BSC), Global Water Partnership – Central and Eastern Europe Technical Advisory Committee (GWP/CEETAC), International Hydrological Programme UNESCO (IHP UNESCO) a International Association for Water Works in the Danube Basin (IAWD).

Zasedání MKOD se koná jedenkrát ročně, většinou koncem roku. V polovině roku je zvykem pořádat jednání vedoucích delegací, které bylo v souladu s Úmluvou transformováno v roce 2002 na Standing Working Group. Nejdůležitějšími úkoly MKOD jsou integrované zavádění Rámcové směrnice v celém povodí Dunaje, prevence znečištění z havárií a ochrana před povodněmi. Velkou pozornost věnuje MKOD také omezování vstupu znečištění z povodí Dunaje, zejména nutrientů a nebezpečných látek do Černého moře.

6. zasedání MKOD

6. zasedání MKOD se konalo ve dnech 1. až 2. prosince 2003. Na zasedání byly projednány aktivity expertních skupin MKOD (pro strategické otázky – S, integrované řízení povodí – RBM, monitoring a hodnocení dat – MLIM, emise – EMIS, prevenci havárií – APC, ekologii – ECO, ochranu před povodněmi – FLOOD a podskupin pro GIS – GIS a ekonomiku – ECON) v období mezi 1. jednáním Standing Working Group, konaným v polovině roku 2003, a 6. plenárním zasedáním MKOD, a schváleny programy jejich práce na období 2004 až 2006. Dále byl projednán a schválen rozpočet MKOD a postup prací na Regionálním projektu GEF, který podporuje aktivity MKOD, zejména při implementaci Rámcové směrnice.

Pracovní skupina RBM připravila návrh zprávy pro Evropskou komisi za celé povodí Dunaje (Roof Report, Part A) a strukturu pro národní zprávy (Part B) v souladu s Rámcovou směrnicí. Zpráva (Part A) bude sekretariátem, spolu se zprávami (Part B) nečlenských zemí EU, zaslána Evropské komisi do 31. 5. 2004. Členské země pošlou své zprávy (Part B) Evropské komisi přímo. Byla diskutována příprava

kartografického a geografického systému MKOD. Ne všechny země souhlasí s využitím Euro Global Map, která je v současnosti pro tento účel testována pracovní podskupinou GIS. MKOD vzala na vědomí zprávu vedoucí pracovní podskupiny ECON a návrh seznamu ekonomických indikátorů a struktury ekonomické analýzy, které budou součástí zprávy pro Evropskou komisi.

Nejdůležitější výsledky

MKOD schválila Ročenku monitoringu 2001 (TNMN Yearbook 2001) připravenou pracovní skupinou MLIM a požádala skupinu, aby upravila monitorovací síť v souladu s požadavky Rámcové směrnice. MKOD schválila typologii řeky Dunaje.

MKOD vzala na vědomí kritéria pro hodnocení komunálních, průmyslových a zemědělských bodových zdrojů znečištění a difuzních zdrojů znečištění v souvislosti se stanovením tlaků podle Rámcové směrnice a pověřila skupinu definovat kritéria v souladu s požadavky skupiny RBM. Odsouhlasila inventuru emisí a požádala sekretariát o její zveřejnění v Dunajském informačním systému DANUBIS. MKOD pověřila německou delegaci, aby se ujala vedoucí úlohy v Task Force tvořeném zástupci SRN, Maďarska, Rumunska a Chorvatska při vyjednávání dobrovolných dohod s výrobcí detergentů k postupnému odstranění fosfátů z jejich výrobků. Dohodnutá strategie a program postupu budou předloženy na zasedání Standing Working Group v září 2004.

MKOD vzala na vědomí metodiku pracovní skupiny APC pro stanovení kontaminovaných území v záplavových oblastech. Schválila doporučení pro zabezpečení kontaminovaných území v záplavových oblastech a požádala jednotlivé země, aby zabránily další kontaminaci těchto území. Tato otázka bude zohledněna také v připravovaném Akčním programu pro udržitelnou ochranu před povodněmi.

MKOD pověřila skupinu ECO, aby připravila do února 2004 aktualizovaný seznam chráněných území podle Rámcové směrnice a dokument o mokřadech v povodí Dunaje. Oba materiály je potom třeba projednat se skupinou RBM.

MKOD schválila strukturu a pracovní plán pro přípravu Akčního programu pro udržitelnou ochranu před povodněmi, který bude předložen k posouzení na příštím zasedání Standing Working Group.

Den Dunaje a obavy z nových projektů

MKOD schválila uspořádání tzv. Dne Dunaje v den 10. výročí podepsání Úmluvy, 29. června 2004. Hlavní aktivity se uskuteční ve Vídni, v sídle sekretariátu MKOD. Kromě toho každá země může ve spolupráci s nevládními organizacemi uspořádat svůj vlastní

Den Dunaje zaměřený na zlepšení povědomí veřejnosti. MKOD také schválila pořádání konference stran Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje v návaznosti na 7. zasedání MKOD, které se bude konat koncem roku 2004.

MKOD vyjádřila své obavy v souvislosti s Rozhodnutím EK 1692/96/EC týkajícím se Směrnice pro rozvoj transevropských dopravních sítí. Ke směrnici je navržen seznam prioritních projektů za 220 miliard EURO a připravena finanční pravidla, která podpoří spolufinancování těchto projektů. Mimořádnou obavu vyjádřila MKOD v souvislosti s plánem výstavby kanálu Bystroje v ukrajinské části Dunajské delty.

Regionální projekt Dunaje

MKOD funguje jako řídicí výbor pro implementaci Regionálního projektu Dunaje. V této souvislosti vyslechla zprávu manažera projektu k ukončení první dvouleté fáze projektu a zahájení druhé tříleté fáze. MKOD vyjádřila uspokojení nad dosavadním průběhem projektu a jeho podporou práce MKOD, zejména implementace Rámcové směrnice v celém povodí Dunaje. Požádala o rozpracování nového úkolu týka-

jícího se podpory účasti veřejnosti na snižování znečištění prostřednictvím lepšího přístupu k informacím a o sladění indikátorů pro výstupy projektu s indikátory pro Regionální projekt Černého moře. Studie pro obchodování emisemi připravovaná v rámci tohoto projektu bude hotova do června 2004.

MKOD se seznámila s vyhodnocením výsledků práce DABLAS Task Force, který slouží pro podporu financování prioritních projektů v povodí Dunaje a Černého moře. MKOD byla informována o daru společnosti ALCOA vyrábějící hliník pro Národní ústav pro výzkum moře v Konstantě v Rumunsku, kterým je analyzátor na celkový organický uhlík a celkový dusík, a vyslechla příspěvky pozorovatelských organizací.

V roce 2003 vykonávala předsednictví v MKOD Spolková republika Německo. Prezidentem MKOD byl v tomto období pan Dr. Fritz Holzwarth. V roce 2004 převezme předsednictví v MKOD Evropská unie. Do funkce prezidenta MKOD pro rok 2005 byla jmenována paní Catherine Day z Evropské komise.

(materiál odboru ochrany vod MŽP)

Parlament se ekologickými organizacemi hemží

Martin Říha z MŽP v únorovém čísle Zpravodaje vyčítá ekologickým organizacím, že málo podporují MŽP při lobbování na podporu důležitých zákonů. Česká zelená sdružení mají nesporně své mouchy – ale tři příklady, které autor používá, nejsou docela fér.

Prvním z nich jsou loňské podzimní ataky poslanců na zákon o ochraně přírody a krajiny. Novela, píše Martin Říha, „byla smetena ze stolu za netečné reakce veřejnosti i environmentálních hnutí... Kde byla environmentální hnutí a jejich hlas? O žádném nevím. Zůstalo v tom MŽP, jeho výkonné organizace a pár poslanců samo.“ Tohle při vši účtě k autorovi není pravda. Za schválení novely i proti nejhorším pozměňovacím návrhům ve sněmovně s velkým nasazením lobbowały Český svaz ochránců přírody, Zelený kruh, Hnutí DUHA, Arnika, Česká společnost ornitologická a Ekologický právní servis. Dohromady těchto šest organizací věnovalo kampani kolem zákona řádově stovky hodin práce.

Podobně návrh odebrat MŽP kompetence v posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (tj. absurdní myšlenka, podle které by si stanoviska ke svým návrhům měla jednotlivá ministerstva vydávat sama), prý „zůstal u veřejnosti a NGOs prakticky bez včasné odezvy“. Troufám si odhadnout, že ekologické organizace věnovaly (nakonec úspěšnému) lobbování proti tomuto návrhu ve sněmovně větší kapacitu než MŽP. Zelený kruh vyjednával s klíčovými členy sněmovních výborů a pomohl tak dohodnout kompromisní pozměňovací návrh, který kompetence MŽP zachoval. Hnutí DUHA připravilo a všem poslancům roze-

slalo informační list s doprovodným dopisem a REC připravil další odborné materiály.

Pokud jde o posuzování vlivů Státní energetické koncepce na životní prostředí, článek vedle oprávněných zmínek o Jihočeských matkách a rozsáhlém vyjádření Hnutí DUHA poněkud nespravedlivě opomněl Sdružení Calla. Jeho zástupce byl například reprezentantem ekologických organizací v SEA týmu ustaveném po dohodě MŽP a MPO.

Zdá se, že MŽP při lobbování postrádá pomocnou ruku ekologických organizací. Pikantní je, že ekologické organizace mají ve sněmovně někdy velmi podobný dojem z MŽP. Jsou případy, kdy MŽP prakticky úplně chybí: vezměme například spor o změnu zákona, která by umožnila dovoz odpadů do českých spaloven ze zahraničí.

Na závěr si však nemohu odpustit ještě jednu poznámku. Pokud MŽP potřebuje angažovanou veřejnost při projednávání zákonů, mělo by začít přemýšlet o tom, jak tuto činnost nevládních organizací podpořit. V rámci výběrových řízení na podporu činností občanských sdružení se tak zatím neděje.

**Ing. Zuzana Drhová,
ředitelka Zeleného kruhu**

Eco City 2004



Slavnostní zahájení veletrhu ECO CITY



Ida Rozová, šéfredaktorka časopisu Test, Milan Kolman z ČOI, Stanislav Vitner z ČR-SEI a Juraj Krivošík ze SEVEN na semináři o energetickém štitkování.

Akciová společnost ABF pořádala v Pražském veletržním areálu v Letňanech ve dnech 11. – 13. března 2004 soubor čtyř jarních výstav, mezi které patřil i 10. veletrh životního prostředí a úspor energií **ECO CITY**. Jubilejní ročník veletrhu navázal na tradici veletrhu FOR ECO, pořádaného od roku 1994. Záštitu veletrhu, kterého se zúčastnilo 39 vystavujících a 22 spoluvystavujících firem, poskytlo Ministerstvo životního prostředí.

V rámci doprovodného programu proběhla řada akcí – pro exportéry ekologických technologií byl například připraven seminář o možnostech jejich exportu, zajímavý byl seminář o využívání aktuálního marketingového nástroje – energetických štítků, určený hlavně pro maloobchodníky s elektrospotřebiči. Ida Rozová, šéfredaktorka časopisu TEST, Milan Kolman z ČOI, Stanislav Vitner z ČR-SEI a Juraj Krivošík ze SEVEN mimo jiné vzpomínali na obtížné začátky při zavádění štítků u nás, ale poukázali i na aktuální stav a požadavky ze strany EU v této oblasti.

fh



Náměstek ministra Ing. Pavel Labounek při přednesu zdravotní

Foto: archiv MŽP

Zpravodaj MŽP vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10 – Vršovice, tel.: 267 122 549
 • Odpovědná redaktorka RNDr. Jana Plamínková, tel.: 251 817 302, e – mail: jplaminkova@volny.cz •
 Administrace a objednávky SEVT a. s., Pekařova 4, 181 06 Praha 8 – Bohnice, tel.: 233 551 711, fax: 233 553 422,
 e – mail: sevt@sevt.cz • Roční předplatné Věstník & Zpravodaj MŽP s přílohou EIA 750 Kč • Sazba: Informica,
 výtiskla Tiskárna PeMa, Praha • Vychází 12x ročně • Číslo 5/2004 předáno do tisku 8. 4. 2004.